

Υπόθεση C-448/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Σεπτεμβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Supremo Tribunal Administrativo (Ανώτατο Διοικητικό
Δικαστήριο, Πορτογαλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

1 Ιουλίου 2020

Εκκαλούν:

Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)

Εφεσίβλητες:

BD

Autoridade Tributaria e Aduaneira (τελωνειακή και φορολογική
αρχή)

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ανέκυψε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas I.P. (Ινστιτούτου Χρηματοδοτήσεως της Γεωργίας και της Αλιείας, στο εξής: IFAP) και της BD, με αντικείμενο έφεση του πρώτου κατά της αποφάσεως η οποία έκανε δεκτή, λόγω παρελεύσεως της τετραετούς προθεσμίας παραγραφής, την [ένδικη] ανακοπή κατά της διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως που είχε κινήσει το εκκαλούν κατά των εφεσίβλητων σχετικά με οφειλές από ενισχύσεις αχρεωστήτως εισπραχθείσες στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος – μέτρου AGRIS.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να καθοριστεί αν η [ένδικη] ανακοπή στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως συνιστά το κατάλληλο ένδικο μέσο για την εξέταση της παραγραφής των διαδικασιών επιστροφής αχρεωστήτως εισπραχθεισών χρηματικών ενισχύσεων και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποια προθεσμία και ποιοι κανόνες υπολογισμού θα εφαρμοστούν, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Προδικαστικά ερωτήματα

I. Αντιβαίνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει στον δικαιούχο επιδοτήσεως το βάρος ασκήσεως δικαστικής προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου κατά της πράξεως με την οποία διατάχθηκε η επιστροφή των αχρεωστήτως εισπραχθέντων ποσών λόγω υπάρξεως παρατυπίας, με κίνδυνο η πράξη αυτή να καταστεί απρόσβλητη εφόσον η προσφυγή δεν ασκηθεί εμπροθέσμως (ήτοι, σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν ασκήσει εμπροθέσμως τα μέσα άμυνας που έχει στη διάθεσή του δυνάμει του εθνικού δικαίου) και, κατά συνέπεια, να μπορεί να απαιτηθεί η επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού σύμφωνα με τους κανόνες και τις προθεσμίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο;

II. Αντιβαίνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/95 εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος επιδοτήσεως δεν μπορεί να επικαλεστεί την παρέλευση της τετραετούς ή οκταετούς προθεσμίας στο πλαίσιο της επισπευθείσας εις βάρος του ένδικης διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως, δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό μπορεί να κριθεί μόνο στο πλαίσιο δικαστικής προσφυγής κατά της πράξεως με την οποία διατάχθηκε η επιστροφή των αχρεωστήτως εισπραχθέντων ποσών λόγω διαπιστώσεως παρατυπίας;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: άρθρο 3.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Decreto-Lei n. 163-A/2000, de 27 de julho – Estabelece as regras gerais de aplicação do Programa Operacional de Agricultura e Desenvolvimento Rural (POADR/Programa), bem como da componente agrícola dos programas operacionais de âmbito regional do III Quadro Comunitário de Apoio (QCA III)

[πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 163-A/2000, της 27ης Ιουλίου 2000, περί θεσπίσεως γενικών κανόνων για την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη (POADR/Πρόγραμμα) και της γεωργικής συνιστώσας των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων του τρίτου κοινοτικού πλαισίου στήριξης (ΚΠΣ ΙΙΙ)]

«Άρθρο 11

Μονομερής καταγγελία ή τροποποίηση της συμβάσεως από το IFADAP

1. Το IFADAP δύναται να καταγγείλει μονομερώς τις συμβάσεις σε περίπτωση παραβάσεως εκ μέρους του δικαιούχου κάποιας από τις υποχρεώσεις που υπέχει ή όταν, για λόγο για τον οποίο ευθύνεται ο δικαιούχος, δεν πληρούνται ή δεν πληρούνται πλέον οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση της ενισχύσεως.
2. Σε περίπτωση παραβάσεως, το IFADAP δύναται επίσης να τροποποιήσει μονομερώς τη σύμβαση, ιδίως όσον αφορά το ποσό των ενισχύσεων, εφόσον τούτο δικαιολογείται από τις πραγματικές συνθήκες υλοποιήσεως του σχεδίου ή σε περίπτωση μη προσκόμισης ή ελλιπούς προσκόμισης των δικαιολογητικών εγγράφων.

Άρθρο 12

Επιστροφή των ενισχύσεων και των δαπανών

1. Σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως από το IFADAP, ο δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει τα ποσά που έλαβε ως ενίσχυση, πλέον των νόμιμων τόκων από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεσή του τα ποσά αυτά, με την επιφύλαξη της επιβολής τυχόν άλλων νόμιμων κυρώσεων.
2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο επιστροφή πραγματοποιείται εντός δεκαπέντε ημερών από την κοινοποίηση της καταγγελίας της συμβάσεως, η οποία πρέπει να περιέχει ρητή σχετική ειδοποίηση προς τον δικαιούχο.
3. Αν ο δικαιούχος δεν προβεί σε επιστροφή εντός της προθεσμίας της προηγούμενης παραγράφου, το οφειλόμενο ποσό γεννά τόκους υπερημερίας με επιτόκιο 2 %, από την ημερομηνία λήξεως της εν λόγω προθεσμίας και έως ότου πραγματοποιηθεί η επιστροφή.
4. Στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, ο δικαιούχος οφείλει επιπλέον να καταβάλει στο IFADAP τα ποσά που αντιστοιχούν στα έξοδα εξωδικαστικής εισπράξεως των οφειλόμενων ποσών, τα οποία ανέρχονται στο 10 % της συνολικής αξίας των εισπραχθέντων από τον δικαιούχο ποσών.
5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται σε περίπτωση μονομερούς τροποποιήσεως της συμβάσεως δυνάμει της οποίας προκύπτει

υποχρέωση επιστροφής των εισπραχθέντων ποσών, με εφαρμογή του ποσοστού που αναφέρεται στην παράγραφο 4 επί του επιστρεπτέου ποσού. [...]

Άρθρο 15

Εκτελεστοί τίτλοι

Οι βεβαιώσεις οφειλής που εκδίδει το IFADAP αποτελούν εκτελεστούς τίτλους. [...]

Decreto-Lei n. 4/2015 de 7 de janeiro – Aprova o Código do Procedimento Administrativo (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4/2015, της 7ης Ιανουαρίου 2015, περί κώδικα διοικητικής διαδικασίας)

«Άρθρο 163

Ακυρωτές πράξεις και καθεστώς ακυρωσίας

1. Υπόκεινται σε ακύρωση διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν κατά παράβαση των ισχυουσών αρχών ή κανόνων δικαίου και για την παράβαση των οποίων δεν προβλέπεται καμία άλλη κύρωση.
2. Η ακυρωτέα πράξη παράγει έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να εξαλειφθούν αναδρομικώς με ακυρωτική απόφαση των διοικητικών δικαστηρίων ή με ακυρωτική απόφαση της ίδιας της διοικήσεως.
3. Οι ακυρωτές πράξεις υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον της ίδιας της διοικήσεως ή ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών δικαστηρίων, εντός των προθεσμιών που προβλέπει ο νόμος. [...]

Άρθρο 179

Εκτέλεση χρηματικών απαιτήσεων

1. Όταν, δυνάμει διοικητικής πράξεως, υφίσταται υποχρέωση καταβολής χρηματικού ποσού σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή εις διαταγήν αυτού, η μη εκούσια συμμόρφωση εντός της ταχθείσας προθεσμίας συνεπάγεται την κίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως που προβλέπει η νομοθεσία περί φορολογικής διαδικασίας.
2. Για τους σκοπούς της προηγούμενης παραγράφου, η αρμόδια αρχή εκδίδει, σύμφωνα με τον νόμο, βεβαίωση έχουσα ισχύ εκτελεστού τίτλου, η οποία διαβιβάζεται στην αρμόδια υπηρεσία της φορολογικής αρχής, μαζί με τον φάκελο της διοικητικής διαδικασίας.»

Decreto-Lei n. 214-G/2015, de 2 de outubro – Código do Processo nos Tribunais Administrativos (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 214-G/2015, της 2ας Οκτωβρίου 2015, περί κώδικα διοικητικής δικονομίας)

«Άρθρο 58

Προθεσμίες

1. Εφόσον ο νόμος δεν ορίζει άλλως, η άσκηση δικαστικής προσφυγής κατά των άκυρων πράξεων δεν υπόκειται σε προθεσμία, ενώ η δικαστική προσφυγή κατά των ακυρωτέων πράξεων ασκείται υποχρεωτικώς εντός των ακόλουθων προθεσμιών:

a) ενός έτους, σε περίπτωση ασκήσεως από την εισαγγελική αρχή:

b) τριών μηνών, στις λοιπές περιπτώσεις.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 59, παράγραφος 4, οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου υπολογίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 279 του Αστικού Κώδικα.

3. Μετά την εκπνοή της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1, στοιχείο b, η προσφυγή είναι παραδεκτή:

a) όταν συντρέχει δικαιολογημένο κώλυμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας περί πολιτικής δικονομίας:

b) εφόσον πραγματοποιηθεί εντός προθεσμίας τριών μηνών από την άρση της πλάνης, όταν αποδεικνύεται, τηρουμένης της αρχής της κατ' αντιωλίαν διεξαγωγής της διαδικασίας, ότι, στην οικεία υπόθεση, η εμπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής δεν μπορούσε να απαιτηθεί από τον μέσο συνετό πολίτη, δεδομένου ότι τελούσε σε πλάνη εξαιτίας της συμπεριφοράς της διοικήσεως, ή

c) όταν, εφόσον δεν έχει παρέλθει έτος από την ημερομηνία εκδόσεως της πράξεως ή της δημοσιεύσεώς της, εάν αυτή ήταν υποχρεωτική, η καθυστέρηση θεωρείται δικαιολογημένη λόγω ασάφειας του εφαρμοστέου κανονιστικού πλαισίου ή των δυσχερειών που προέκυψαν, στην οικεία υπόθεση, όσον αφορά τον προσδιορισμό της δεκτικής προσφυγής πράξεως ή τον χαρακτηρισμό της ως διοικητικής πράξεως ή ως κανονιστικής ρυθμίσεως.»

Decreto-Lei n. 433/99 de 26 de outubro – Aprova o Código de Procedimento e de Processo Tributário (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 433/99, της 26ης Οκτωβρίου 1999, περί κώδικα διοικητικής διαδικασίας και δικονομίας σε φορολογικές υποθέσεις)

«Άρθρο 148

Πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως

1. Η διαδικασία αναγκαστικής εισπράξεως έχει ως αντικείμενο την αναγκαστική είσπραξη των ακόλουθων οφειλών: [...]

2. Χωρεί επίσης είσπραξη, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος:

a) άλλων οφειλών προς το Δημόσιο και προς άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου οι οποίες είναι καταβλητέες δυνάμει διοικητικής πράξεως·

b) εξοφλήσεων ή επιστροφών.

Άρθρο 204

Λόγοι ανακοπής κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως

1. Ανακοπή κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως χωρεί μόνο για τους ακόλουθους λόγους: [...]

d) παραγραφή της οφειλής την οποία αφορά η διαταγή αναγκαστικής εισπράξεως.»

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας διαδικασίας

- 1 Με απόφαση της 13ης Ιουλίου 2011, κοινοποιήθηκε στην BD η απόφαση του IFAP περί μονομερούς καταγγελίας της συμβάσεως χορηγήσεως ενισχύσεως στο πλαίσιο των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων μέτρου Agri, η οποία είχε συναφθεί στις 20 Απριλίου 2004, και αιτήματος επιστροφής του οφειλόμενου ποσού.
- 2 Στις 16 Δεκεμβρίου 2015, η φορολογική αρχή κίνησε διαδικασία αναγκαστικής εισπράξεως κατά της BD.
- 3 Στις 21 Δεκεμβρίου 2015, η BD κλητεύθηκε στη διαδικασία με τη «βεβαίωση οφειλής». Στις 31 Μαΐου 2006, το IFAP διαπίστωσε ότι η BD είχε διαπράξει παρατυπίες κατά την εκτέλεση της συμβάσεως που είχε συνάψει με το IFAP, καθόσον τροποποίησε άνευ σχετικής αδείας την εγκριθείσα επένδυση, γεγονός το οποίο κοινοποιήθηκε στην BD στις 12 Δεκεμβρίου 2006. Στις 20 Δεκεμβρίου 2006, η BD υπέβαλε διοικητική ένσταση.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 1 Το IFAP εκτιμά ότι, με την απόφασή του της 16ης Απριλίου 2018, το Tribunal Administrativo e Fiscal de Mirandela (διοικητικό και φορολογικό πρωτοδικείο της Mirandela, Πορτογαλία) έκανε δεκτή την ανακοπή της BD η οποία στηριζόταν στην παραγραφή της διοικητικής διαδικασίας, μη διακρίνοντας μεταξύ αυτής και της παραγραφής που ισχύει όσον αφορά την είσπραξη της απαιτήσεως. Η τελευταία είχε καταστεί βεβαία στην εσωτερική έννομη τάξη, καθόσον η τελική απόφαση του IFAP δεν είχε προσβληθεί ενώπιον δικαστηρίου. Η παραγραφή της διαδικασίας έπρεπε να είχε προβληθεί ενώπιον του Tribunal de

lo Contencioso-Administrativo (διοικητικού πρωτοδικείου), αλλά τούτο δεν συνέβη.

- 2 Το ποσό που οφείλει η BD στο IFAP, δυνάμει της τελικής αποφάσεως, προσδιορίζεται σε διοικητική πράξη εκδοθείσα από οργανισμό δημοσίου δικαίου ο οποίος δεν εντάσσεται στη φορολογική αρχή, επομένως, ελλείψει ειδικώς προβλεπόμενης εκ του νόμου προθεσμίας, ισχύει η εικοσαετής προθεσμία που προβλέπει ο Αστικός Κώδικας.
- 3 Επιπλέον, υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι οι προβαλλόμενες παρατυπίες διαπράχθηκαν πριν τις 31 Δεκεμβρίου 2004, καθώς και ότι η κοινοποίηση της καταγγελίας της συμβάσεως, συνοδευόμενη από διαταγή επιστροφής των ενισχύσεων, έλαβε χώρα στις 13 Σεπτεμβρίου 2011, η τετραετής προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95 του Συμβουλίου, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, έχει παρέλθει προ πολλού.
- 4 Λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας εκδόσεως της βεβαιώσεως οφειλής για την είσπραξη του ποσού των ενισχύσεων και της ημερομηνίας της κλητεύσεως στη διαδικασία αναγκαστικής εισπράξεως, τον Δεκέμβριο του 2015, έχει παρέλθει επίσης προ πολλού η οκταετής προθεσμία παραγραφής που προβλέπει η ως άνω διάταξη, η οποία έχει επίσης εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

Σύντομη έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 1 Πρώτον, το IFAP θέτει το ερώτημα κατά πόσον δύνανται τα φορολογικά δικαστήρια να εξετάσουν, στο πλαίσιο ανακοπής κατά διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως, το ζήτημα της παραγραφής της διαδικασίας αιτήσεως επιστροφής που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95. Κατά την άποψή του, πρόκειται για οφειλή διοικητικής, και όχι φορολογικής, φύσεως, και ως εκ τούτου, προκειμένου να εξακριβωθεί η αρμοδιότητα του φορολογικού δικαστηρίου, πρέπει να εξεταστεί, καταρχάς, αν η ανακοπή κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως συνιστά το κατάλληλο ένδικο μέσο για τη διασφάλιση της ένδικης προστασίας στην υπό κρίση υπόθεση.
- 2 Η BD ζήτησε από το Tribunal Administrativo e Fiscal de Mirandela (διοικητικό και φορολογικό πρωτοδικείο της Mirandela) να αποφανθεί σχετικά με τη νομιμότητα της εκδοθείσας εναντίον της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως, προβάλλοντας την παραγραφή ως δικαιολογητική βάση της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας της εισπράξεως: **η πράξη η οποία επέτασσε την επιστροφή της ενισχύσεως** (και η οποία, ως εκ τούτου, συνιστά εκτελεστό τίτλο) **εκδόθηκε στις 13 Ιουλίου 2011**, ήτοι μετά τη λήξη της τετραετούς προθεσμίας από την ημερομηνία κατά την οποία το IFAP διαπίστωσε παρατυπίες κατά την εκτέλεση της συμβάσεως **(31 Μαΐου 2006)**.

3. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο καθού η εκτέλεση, ο οποίος δεν προσφεύγει κατά της αποφάσεως δυνάμει της οποίας καλείται να επιστρέψει την ενίσχυση λόγω της υπάρξεως παρατυπιών, δύναται να επικαλεστεί την παραγραφή αυτής στο πλαίσιο ανακοπής κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως, τίθεται το ζήτημα της εφαρμοστέας προθεσμίας: αν θα πρέπει να εφαρμοστεί η **τετραετής προθεσμία από τη διάπραξη της παρατυπίας** (άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95)· αν, δεδομένου ότι η προθεσμία αυτή δεν είναι απόλυτη και ο δικαστής που επιλαμβάνεται της ανακοπής κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως δεν είναι αρμόδιος να αποφανθεί επί του διοικητικού ζητήματος, θα πρέπει επομένως να εφαρμοστεί η **οκταετής προθεσμία από τη διάπραξη της παρατυπίας** (άρθρο 3, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2988/95)· ή αν, καθόσον πρόκειται για εκτέλεση αποφάσεως της διοικήσεως η οποία επιτάσσει την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών (εκτέλεση της διοικητικής πράξεως), θα πρέπει να προστεθεί στην οκταετή προθεσμία που προβλέπεται για την εφαρμογή του μέτρου η τριετής προθεσμία που έχει στη διάθεσή της η διοίκηση για την εκτέλεση της αποφάσεως, ούτως ώστε, προκειμένου να παραγραφεί εν τέλει η υποχρέωση, να πρέπει να παρέλθει **ένδεκαετής προθεσμία από τη διάπραξη της παρατυπίας** (άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95).
4. Το **Δικαστήριο** έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι το ως άνω άρθρο 3, παράγραφος 1, εφαρμόζεται όσον αφορά τόσο τα διοικητικά μέτρα όσο και τις διοικητικές κυρώσεις [βλ., συναφώς, τις αποφάσεις Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388· **Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb κ.λπ., C-278/07 έως C-280/07, EU:C:2009:38**· Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230· Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381· Corman, C-131/10, EU:C:2010:825· Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160· Firma Ernst Kollmer Fleischimport und export, C-59/14, EU:C:2015:660· Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), C-383/14, EU:C:2015:541, κ.ά.] Δεν αμφισβητείται επίσης από τη νομολογία του Supremo Tribunal Administrativo (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) ότι η προθεσμία παραγραφής της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95, η οποία αφορά την επιβολή κυρώσεων και την επιστροφή παρανόμως εισπραχθεισών ενισχύσεων της Ένωσης στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, είναι τετραετής και αρχίζει να τρέχει από τη στιγμή που έλαβε χώρα τόσο η πράξη ή παράλειψη που συνιστά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης όσο και η ζημία του προϋπολογισμού της Ένωσης, και εν πάση περιπτώσει η προθεσμία της παραγραφής αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία του τελευταίου από τα ανωτέρω χρονικά σημεία, με δυνατότητα παρατάσεώς της κατά οκτώ έτη κατ' ανώτατο. Τα κράτη έχουν στη διάθεσή τους τρία ακόμη έτη, από την έκδοση της πράξεως η οποία επιτάσσει την επιστροφή των κονδυλίων ή επιβάλλει την κύρωση, για την εκτέλεση της πράξεως αυτής. Επομένως, προκύπτει ότι το κράτος έχει στη διάθεσή του προθεσμία έως ένδεκα ετών για να επιτύχει την αναγκαστική είσπραξη του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, υπό την προϋπόθεση της έγκυρης κοινοποιήσεως της πράξης η οποία επιτάσσει την επιστροφή, το αργότερο εντός οκτώ ετών από τη διάπραξη της παρατυπίας.

- 5 Σύμφωνα με το **πορτογαλικό δίκαιο**, η παραγραφή της διαδικασίας του άρθρου 3, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 2988/95 αποτελεί ζήτημα το οποίο θα έπρεπε να είχε επικαλεστεί η BD, στο πλαίσιο ασκήσεως της οικείας δικαστικής προσφυγής κατά της περατώνουσας τη διαδικασία πράξεως, δεν μπορεί δε να εξεταστεί, στο πλαίσιο ανακοπής κατά διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως, ισχυρισμός περί αμφισβητήσεως της νομιμότητας του εκτελεστού τίτλου λόγω της προβαλλόμενης παραγραφής της διαδικασίας διαπιστώσεως της παρατυπίας, η οποία οδήγησε στην έκδοση της πράξεως η οποία επιτάσσει την επιστροφή της επιδοτήσεως.
- 6 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν οι εθνικοί κανόνες, από τους οποίους απορρέει ενδεχομένως η αναρμοδιότητα του διοικητικού δικαστηρίου να αποφανθεί επί της παραγραφής που προβλέπεται στον ενωσιακό κανονισμό, καθώς και η έλλειψη νόμιμης βάσης της ανακοπής κατά της διαταγής αναγκαστικής εισπράξεως, είναι σύμφωνοι με το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, αν αντιβαίνουν στις διατάξεις του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/95.

[Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στα προαναφερθέντα προδικαστικά ερωτήματα (I και II), το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει δύο ακόμη ερωτήματα (III και IV), τα οποία δεν περιλαμβάνονται στο διατακτικό της αποφάσεώς του:

III. Πρέπει η τριετής προθεσμία παραγραφής του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/95 να θεωρηθεί ως προθεσμία παραγραφής οφειλής απορρέουσας από την πράξη η οποία επιτάσσει την επιστροφή ποσών αχρεωστήτως εισπραχθέντων λόγω παρατυπιών κατά τη χρηματοδότηση; Η εν λόγω προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως της ως άνω πράξεως;

IV. [Αντιβαίνει] στο άρθρο 3 του κανονισμού 2988/95 εθνική ρύθμιση κατά την οποία η τριετής προθεσμία που προβλέπεται για την παραγραφή οφειλής απορρέουσας από την πράξη η οποία επιτάσσει την επιστροφή ποσών αχρεωστήτως εισπραχθέντων λόγω παρατυπιών κατά τη χρηματοδότηση αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως της ως άνω πράξεως, διακόπτεται με την κοινοποίηση της κινήσεως της διαδικασίας αναγκαστικής εισπράξεως των οικείων ποσών, και η αναστολή της παραμένει σε ισχύ έως ότου εκδοθεί οριστική ή τελεσίδικη απόφαση με την οποία να περατώνεται η διαδικασία σε περίπτωση υποβολής διοικητικής ενστάσεως, προβολής αντιρρήσεων, ασκήσεως προσφυγής ή ανακοπής, όταν η άσκησή τους οδηγεί σε αναστολή της εισπράξεως της οφειλής;]